

INVENTARI

I - CAMBRA MITJANA

- I. 1. Inscripció.
Incisa. Conjunt de dos noms i llinatges. La primera lletra de cada nom és majúscula, mentres que els llinatges comencen en minúscula.
Bart(h) guli(a) 1617 /
Barthomeus gera 1617 /
Noms i llinatges estan separats per un traç vertical.
Paret S.
38'5 × 108 cm. a 2'07 m. h.
- I. 2. Proa d'una nau.
Feta a carbó. Es poden veure alguns detalls d'un castell de proa.
Paret S.
75 × 100 cm. a 2'57 m. h.
- I. 3. Motiu arquitectònic molt esquemàtic.
Fet amb almangra. Identificable amb la façana d'un edifici, possiblement religiós: dues columnes que flanquegen una porta. Al vèrtex del sostre hi té una creu llatina.
Paret S.
a 7 m. h. (aprox.)

TAULES

Signes utilitzats en la lectura, transcripció i estudi dels grafismes, segons les normes epigràfiques iniciades per Hübner:

- / final de línia
- () reconstrucció suposada
- lletres superposades
- ... il·legible
- (+) lletres fuses

LINEA CONTINUA incisions
PUNTEJAT pigment negre
SOMBREJAT almangra

S'han transcrit en majúscules les lletres majúscules i en minúscules les minúscules, respectant l'ordre original. Les mides es donen alt x ample, i l'altura (m. h.) des del trispol de la cambra al peu del grafisme.

- Abreviatures més utilitzades:
A. C. S. Arxiu Capítular de la Seu.
Reper. Llibre del Repertori
A. R. M. Arxiu del Regne de Mallorca.
B. S. A. L. Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana.

- I. 4. Inscripció.
Feta a carbó. Conjunt d'una sèrie de línies de les que sols es poden llegir clarament les dues primeres. Lletre gotitzant, de principis del S. XVI.
En pera ascuder /
as poçaler de sant nicolau /
La "E" s'ha compost a partir d'un cercle. La paraula "sant" està abreviada. A la part inferior es poden reconèixer una sèrie de traços degradats dels que sols es pot identificar una "E" inicial semblant a la primera i de manera aïllada:
.....15 g...../
Paret S. Recambra, dreta.
35'5 × 58'5 cms. a 1'90 m. h.
- I. 5. Conjunt format per tres troços de columna i una inscripció.
Incís. Els tres cossos de columna estan formats per fust i base. La inscripció, situada baix la inscripció I. 4. a la que se superposa, diu:
1596 /
leve /
Paret S. Recambra, dreta.
25'5 × 17'5 cms. a 2'05 m. h.

- I. 6. Inscripció.
Incisa amb lletra molt regular i feta amb cura. A la part inferior hi ha una creu llatina de les mateixes característiques:
joseph 1769 /
+ /
Paret S. Recambra, esquerra.
6 × 27 cm. a 1'54 m. h.
- I. 7. Cara humana.
Feta a carbó, caricaturesca. Presenta l'òval rodó, nas llarg i ulls xinesos, melena curta, i part del bust.
Paret S.
28 × 26 cm. a 1'69 m. h.
- I. 8. Restes d'un vaixell.
Fet a carbó, incomplet i molt deteriorat.
Paret E.
200 × 110 cm. (aprox.) a 5 m. h. (aprox).
- I. 9. Inscripció.
Lletra incisa i rodona:
A 3 de iener Avisa/
Paret E. Recambra, esquerra.
4'3 × 38 cm. a 1'90 m. h.
- I. 10. Inscripció.
Lletra incisa i de traç regular. Incisió profunda i bastant homogènia:
Antoni Casnoves/
musich de corneta/
any 1605/
La lletra "A" majúscula té la mateixa altura que les minúscules. Es troba situada a la part dreta de la n° I. 11.
Paret E.
20'5 × 43'5 cm. a 2'48 m. h.
- I. 11. Inscripció.
Lletra incisa i molt elaborada, principalment la "B" de Sebastià. El traç molt profund:
SaBestia/
sbert/
any 1604/
La inscripció està acompanyada per un arcabús disparant, dibuixat molt curosament, i un grup de tres fletxes formant un feix, que conserven les emplomadures.
Paret E.
11'5 × 10 cm. a 2'00 m. h.
- I. 12. Inscripció.
Lletra incisa i rodona, generalment separada i molt més cuidada:
sabastia sbert/
fa/
Pasamener/
A la dreta porta el conjunt I. 13 (Confer. I. 11)
Paret E.
19 × 27 cm. a 1'54 m. h.
- I. 13. Grup format per un "calendari", un angle i un pentacle.
Incís. A l'esquerra d'aquest, i també incís, porta la data:
1661/
Paret E.
52 × 18 cm. a 1'33 m. h.
- I. 14. Inscripció.
Incisa. Lletres minúscules, separades i poc cuidades. La inscripció forma línies convergents. Entre el llinatge i la data hi ha aficada en sentit vertical la punta d'una espasa incisa a doble traç:
descaia 1615/
se/
adaleta/
Paret E.
8 × 40'5 cm. a 1'67 m. h.
- I. 15. Cara humana.
A carbó, de traç gruixat i en escorç. Es reconeixen els ulls i el nas, i amb més dificultat, la boca. Porta els cabells de tal manera que es podrien interpretar com una corona de banyes.
Paret E.
86 × 66 cm. a 1'30 m. h.
- I. 16. Inscripció.
Incisa i de lletres minúscules:
gregori reus/
A la primera "g" li manca el cercle i el llaç és pronunciat. La segona té el llaç més pronunciat que l'anterior. Nom i llinatge van plegats, però amb les lletres sense unió. A l'esquerra hi ha una inscripció il·legible.
Paret E.
9'5 × 18'5 cm. a 1'43 m. h.
- I. 17. Vaixell tipus tartana.
Incís i molt complet. Porta veles llatines i una bandera incompleta a popa. A la part inferior hi ha dos peixos, molt esquemàtics, juntament amb la data:
1610/
Paret N.
25 × 39 cm. a 1'30 m. h.
- I. 18. Buc de vaixell.
Incís i molt deteriorat.
Paret N.
12 × 52 cm. a 1'35 m. h.
- I. 19. Conjunt format per un cor atravesat per una fletxa i una inscripció il·legible.
Incís i de traç molt simple.
Paret N. Recambra, dreta.
16 × 16 cm. a 2'00 m. h.

- I. 20. Inscripció.
Feta amb color negrenc:
solda(+)do/
Pintada a la necessària. Lletre cursiva i subretxada.
Paret N. Recambra, esquerra; excusat.
11 × 28 cm. a l'64 m. h. (del seu propi trispol)
- I. 21. Fragment del buc d'un vaixell inidentificable.
Fet a carbó. Representat des del costat de proa amb les veles esteses i tal vegada una xerxa i una càbria. Sembla reflexat dins l'aigua.
Paret N.
33 × 45 cm. a l'35 m. h.
- I. 22. Perfil humà i inscripció.
Feta a carbó. S'identifica tonsura i cabellera curta. Va acompanyada d'una cartela amb lletra gòtica. La inscripció diu:
da que(+)pa(r)(o)(n)(s) i da/
qu(a)n dets punxyo/
Es pot interpretar com: "Da caperons i da quan dets punixió".
Paret W.
49 × 80 cm. 4'00 m. h.
- I. 23. Buc d'un vaixell.
Fet a carbó i de grans dimensions. Sense veles o amb aquestes replegadas damunt la coberta. Presenta un sol pal en el que onegen dues senyeres amb restes de policromia. Al castell de proa es veu una barana; i en el de popa s'han perdut els detalls. Hi ha traces d'una figura humana al castell de proa. S'identifiquen cinc troneres a la línia de coberta.
Paret W.
200 × 105 cm. (aprox.) a 5'00 m. h. (aprox.)
- I. 24. Registre de compte.
Fet a carbó. Constituït per sis seccions, en grups de tres línies verticals, unides per dalt.
Paret W. Recambra, esquerra.
36 × 22 cm. a l'05 m. h.
- I. 25. Vaixell.
De grans dimensions. Fet a carbó. Es poden veure el màstil amb cofa i part de les antenes.
Paret W.
200 × 150 cm. (aprox.) a 5'00 m. h. (aprox.)

II. SALA DE LES CAMPANES

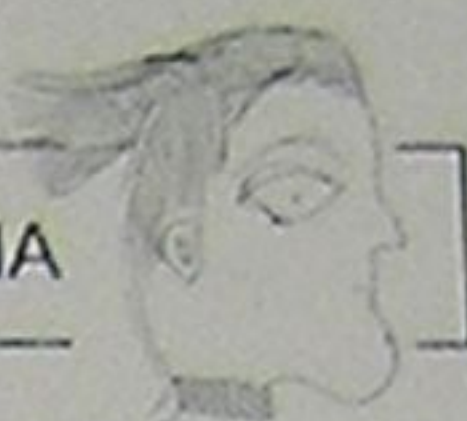
- II. 26. Dues marques geomètriques.
Incises. Situades a l'accés de la sala. A la dreta una creu coronada per un triangle, i amb dues travesses en el pal. A l'esquerra, un pentacle amb una creu croada a la part superior.
Entrada a la Sala de Campanes.
11'5 × 13 cm. a 0'20 m. h.
- II. 27. Angel estilitzat.
Incís i de traç feble. Format per un triangle i un rostre rodó amb el cap nibat. Li manquen els braços, però hi ha el començament de l'ala dreta, mentres que l'esquerra és sencera.
Paret S.
13 × 19 cm. a 0'30 m. h.
- II. 28. Inscripció.
Incisa de traç molt fi, irregular i difuminat.
A nta MCCCCLXXXX IIII/
antic(ac) miqel ca./
ler p ascola .. lo sen/
Davall d'ella hi ha restes d'una inscripció a carbó molt deteriorada.
Paret S.
24 × 70 cm. a 1'50 m. h.
- II. 29. Inscripció.
Feta a carbó. Lletre gotitzant (S. XVI?). Es troba a l'esquerra de la porta d'accés, atravessada per un cable elèctric.
Sign..(n) as /
Nat.... /
M+/
Paret S. 1 - dreta
25 × 39'5 cm. a 2'50 m. h.
- II. 30. Inscripció.
Incisa. Es troba part damunt una antiga piqueta d'aigua beneïda, just enfront de la porta d'accés.
+ /
1624 /
Francesc /
ROIG a Fet /
29 ste.bre /
Tota ella està a un sol mitjà, a manera de làpida.
Paret S. 1 - esquerra
30 × 40 cm. a 2'50 m. h.
- II. 31. Inscripció.
Incisa. El traç és molt profund i poc acurat.
GAVMA (NI) /
DS FRA (DE) /
R(E)(R) FET /
16 DE OC 1634 /
Es troba deteriorada, i està superposada al n° 32.
Paret S.
37 × 52 cm. a 2'53 m. h.

- II. 32. Registre de compte.
Incís. El traç és molt fi. Consta de 12 línies verticals, enmarcades per dues línies paral·leles horitzontals. En mig de la inscripció n'hi ha restes d'una altra, il·legible.
Paret S.
10 × 27 cm. a 2'45 m. h.
- II. 33. Inscripció.
Incisa. Lletre gòtica, a doble traç. Les grafies són de gran tamany, oscil·lant entre els 8 cms. de les més grans, fins als 5 cms. de les més petites. Ve donada en grups de dues línies cada un, menys el segon que és de tres. Els "8" de les dates són de traç senzill. Part d'ella és il·legible.
... genovart /
... nove(m)b 1608 /
antia asqola a(n) (b)arthomeu. /
... qaldarer del (art) ... (n)sim ...
as /
del a(n) 1604 /
... andreu piris /
a 7 de nove(b) (160)8 /
Paret E.
76 × 78 cm. / 9 × 15 cm.
- II. 34. Registre de compte.
Incisió. Són dos "calendaris", un situat a l'inici de l'epígraf anterior, que consta de 10 línies verticals i amb una "b" travessada entre la 7 i la 8. L'altre està al final del text, amb 9 línies verticals.
Paret E.
8 × 20 cm. / 9 × 15 cm.
- II. 35. Vaixell.
Fet a carbó. Està superposat a les línies finals de la inscripció nº 33. Sols es veu la proa i una vela llatina.
Paret E.
27 × 26 cm.
- II. 36. Inscripció.
Incisa. Lletre caligràfica, de finals del S. XVIII. No està enllaçada, a no esser les dues darreres lletres.
Matias /
Paret E. 1 - dreta.
7 × 12 cm. a 1'50 m. h.
- II. 37. Inscripció.
Incisa. Poc profunda i de lletra irregular, molt desordenada.
pere fon /
t dero /
q .. ve .. f .. a /
Paret E. 1 - dreta
15 × 23 cm. a 1'49 m. h.
- II. 38. Marca incisa.
Es troba formada per una creu llatina amb un angle a la base. Part damunt el braç esquerre hi ha una altra creu també llatina.
Paret E. 1 - esquerra.
16 × 13 cm. a 1'20 m. h.
- II. 39. Caricatura de cara humana.
Incisa. Sols s'aprecia la meitat dreta de l'òval, ja que està tallada per un bastiment. Es de grans dimensions i els trets estan molt deformats.
Paret E. 2 - dreta.
70 × 39 cm. a 1'30 m. h.
- II. 40. Caricatura de cara humana.
Incisa. Semblant a l'anterior, però de dimensions més petites.
Paret E. 2 - esquerra.
28 × 22 cm. a 1'35 cm. h.
- II. 41. Inscripció.
Incisa. Ocupa tot un mitjà, com a una làpida. La lletra és regular i ben treballada. Es relaciona amb els nº 43, 44 i 45.
BARTOMEU FRAU /
Fet die II de Gost /
1774 /
Paret E.
28 × 92 cm. a 1'24 m. h.
- II. 42. Inscripció.
Incisa. Lletre rodona i irregular.
ANBROS /
Da (R)RON /
RMA ++ 1581 /
Es troba dins d'una làpida representada per una vasa adornada d'una cenefa amb arcades oposades. Tot ella està molt deteriorada.
Paret E. 3 - dreta.
27 × 38'5 cm. a 1'76 m. h.
- II. 43. Inscripció.
Incisa. Lletre irregular, gotitzant, de traç poc acurat. No hi ha majúscules.
... mo(+)ri + B ua(l) (d)os /
... fui ca(s)tel
Paret E. 3 - dreta
19 × 64 cm. a 1'54 m. h.

- II. 44. Inscripció.
Incisa. Dues línies, ambdues amb el mateix nom:
(BARTOMEU) FRAU /
BARTOMEU FRA(U) /
El nom de la primera línia apareix esborrat pel repicat, però es poden reconèixer fàcilment les grafies. El tipus de lletra és lapidari i molt regular. Tota la inscripció ocupa la superfície de dos mitjans.
Paret E. 3 - dreta.
27 × 270 cm. a 0'70 m. h.
- II. 45. Inscripció.
Incisa. El tipus de lletra es correspon amb la que apareix als n° 41, 43, 44 i 69.
BAR/
Paret E. 3 - esquerra
9 × 14 cm. a 0'90 m. h.
- II. 46. Inscripció.
Incisa. Traç molt ample i profund.
(B)ART OMEu fRAu/
La lletra "B" es troba tapada pel brancal d'una porta.
Paret E. 1 - dreta.
12 × 60 cm. a 0'90 m. h.
- II. 47. Ballesta.
Incisa, amb un traç molt profund i irregular, molt poc curós. Es distingeixen perfectament el bastiment o curenya i l'arc o verga.
Paret E. 3 - dreta
46 × 41 cm. a 1'27 m. h.
- II. 48. Inscripció.
Incisa. Traç molt fi. Molt deteriorada.
el VI/
de 1 ... 4/
12 × 17 cm. a 1'27 m. h.
- II. 49. Incisió formant una línia mixta, combinat una recta i una corba, que sembla una falç.
Paret E. 3 - dreta.
30 × 25 cm. a 1'30 m. h.
- II. 50. Vaixell.
Dibuixat amb carbó. Es veu cofa i part de les antenes. Està molt degradat.
Paret E. 3 - dreta.
80 × 120 cm. a 1'40 m. h.
- II. 51. Vaixell.
Fet a carbó. Semblant a l'anterior i també molt deteriorat. Es reconeix el buc i part de les antenes. Les inscripcions modernes el fan inidentificable.
Paret E. 3 - esquerra.
82 × 115 cm. a 1'52 m. h.
- II. 52. Inscripció.
Incisa. De tamany reduït i mal treballada. Bastant deteriorada.
El VII/
de 1774 oMa/
Paret E. esquerra.
5 × 13 cm. a 1'40 m. h.
- II. 53. Inscripció.
Incisa. Traç molt poc visible.
IAUME ... GELAT /
ANY 1775 /
Baix d'ella hi ha 5 retxes verticals, amb una incisió molt profunda.
Paret E.
20 × 29 cm. a 2'64 m. h.
- II. 54. Inscripció.
Incisa. Lletra tosca i traç irregular, realitzada sense cap cura.
G(E)NE ra(l)/
any/
1790/
Es troba coberta pel morquim que degota de les campanes.
Paret s.
20 × 31 cm. a 1'44 m. h.
- II. 55. Inscripció.
Incisa.
DAMIAN VO/
AÑO 1699 Y TOMAS/
Paret N.
19 × 27 cm. a 1'07 m. h.
- II. 56. Inscripció incisa.
Juan/
Paret N.
6 × 12 cm. a 1'07 m. h.
- II. 57. Creu.
Incisa. De tipus llatí i coronada per un angle.
Paret N. 1 - dreta
10 × 8 cm. a 1'60 m. h.
- II. 58. Inscripció incisa.
(I) H (S)/
Aquest anagrama es troba erosionat.
Paret N. 1 - dreta
20 × 38 cm. a 3'20 m. h.
- II. 59. Bateria de tres canons.
Datables com de finals del S. XVIII. El primer està tallat pel brancal d'una porta, deixant visible únicament la culata i el carretó. El segon és complet: es veu la culata ben datallada, i de la boca, hi surten disparades dues bales. Ens mostra les rodes en una pseudoperspectiva de tipus infantil. El tercer es veu de perfil, amb una sola roda. Els tres miren cap a l'esquerra.
Paret N. 1 - dreta
42 × 63 cm. a 0'20 m. h.
- II. 60. Inscripció incisa.
Rafel/
d/
Lletra rodona, del S. XVII.
Paret N. 1 - esquerra
12 × 23 cm. a 3'56 m. h.

- II. 61. Inscripció
Incisa. Lletres molt deteriorades. Escrita en una sola peça de marès, com si fos una làpida.
GABI ... ARONA GIL/
LERMA SEL ... A/
... ENSEI .../
M .../
Paret N. 1 - esquerra
27 × 42 cm. a 3 m. h.
- II. 62. Inscripció incisa.
F/
El traç té certa profunditat.
Paret N. 1 - esquerra
12 × 10 cm. a 3 m. h.
- II. 63. Inscripció incisa.
Molt deteriorada i situada baix de l'anterior.
AB/
Paret N. 1 - esquerra
14 × 12 cm. a 2'80 m. h.
- II. 64. Inscripció incisa.
Feta a doble traç, que recorda el tipus lapidari.
RAFEL/
Paret N. 1 - esquerra
11 × 22 cm. a 2'20 m. h.
- II. 65. Inscripció incisa.
Lletres lapidàries que ocupen tot un marès, de traç poc profund.
IAUME MAS/
A 2 de IUIN/
1609/
La data apareix rubricada.
Paret N. 1 - esquerra
17'5 × 30 cm. a 1'66 m. h.
- II. 66. Inscripció incisa.
El traç és bastant profund. La lletra és rodona i es troba tapada pel ciment. Situada dins d'un mitjà.
bartom(e)/
us/
Paret N. 1 - esquerra
21 × 42 cm. a 1'60 m. h.
- II. 67. Inscripció incisa.
Pareix l'esborrany d'un altre treball. La lletra és rodona i es troba situada a la dreta de l'anterior.
Ber/
Paret N. 1 - esquerra
10 × 17 cm. a 1'04 m. h.
- II. 68. Inscripció.
Incisió molt profunda. Lletres rodones, molt gastades per l'erosió.
iuani /
Paret N. 1 - esquerra
12 × 3 cm. a 1'04 m. h.
- II. 69. Inscripció. Poc incisa.
IO ... AGNI/
La lletra "O" duu un punt al centre.
Paret N. 1 - esquerra.
4'5 × 14 cm. a 0'96 m. h.
- II. 70. Inscripció.
Incisa profundament.
FraNCI/
La lletra és cursiva del S. XVII.
Paret N. 1 - esquerra.
9 × 19 cm. a 0'96 m. h.
- II. 71. Inscripció.
Incisa. Relacionada amb altres inscripcions de la mateixa cambra, com són els n° 41, 44, 45 i 46.
BaRTOMEU/
Paret N. 1 - esquerra
27 × 70 cm. a 0'75 m. h.
- II. 72. Inscripció incisa.
Lletres molt gastades que conserven les línies guia.
SABA(S)TIA MA(R)/
TORELL/
IBA/
Paret N. 2 - esquerra
36 × 54 cm. a 2'40 m. h.
- II. 73. Inscripció incisa.
La primera lletra és molt grossa i la resta de la inscripció es troba tallada per una paret.
AT ... /
(A) ... /
1547/
Paret N. 2 - esquerra
21 × 11 cm. a 2'40 m. h.
- II. 74. Inscripció incisa.
Tallada com l'anterior.
M /
Paret N. 2 - dreta.
5 × 3 cm. a 2'40 m. h.
- II. 75. Inscripció. Incisa.
V F IHS /
Paret N. 3
7 × 22 cm. a 1'80 m. h.
- II. 76. Inscripció incisa.
Situada sobre un referit de guix. La lletra és rodona i la darrera línia està molt deteriorada.
antoni /
Ramon /
capella ... /
Paret N. 3
38 × 45 cm. a 2'61 m. h.
- II. 77. Làpida.
Peça de marès reaprofitada per a fer el paradament de la finestra 3.
CAMPANE /
DE LA SE(U) /
1661 /

Col·locada verticalment, mostra unes lletres monumentals de color negre, que omplen la incisió feta al marès. Té una orla o vasa del mateix color. La placa està col·locada en sentit vertical. Hi ha una primera línia perduda, mentres que la segona és incompleta.

Paret N. 1
30 × 20 cm. a 3'50 m. h.

II. 78. Làpida.

Feta de pedra calissa, i utilitzada per a paradar la mateixa finestra que l'anterior.

LA CAPELLA /
DE St SILVES /
TRA IOAN /
CAP(+)O CAMP ner /
DE(+)la SEU 1661 /

Les lletres són de tipus monumental i també negres. La grafia "t" de SANT i la terminació "ner" estan volades.

Paret N. 3
25 × 36 cm. a 2'50 m. h.

II. 79. Inscripció

Incisa. Situada a la part esquerra de les làpides.

PERA /
... /

Part d'ella està coberta pel referit de guix. La seva posició és invertida.

Paret N. 3
5 × 8 cm. a 2 m. h.

II. 80. Reticula.

Incisa. Formada per un quadrat cantonat amb les dues diagonals.

Paret N.
16 × 17 cm. a 1'50 m. h.

II. 81. Dibuix geomètric.

Incís. Nou circumferències concèntriques, traçades a compàs i amb molta de precisió. El traç és molt fi i superficial.

Paret N.
16 × 17 cm. a 1'50 m. h.

II. 82. Creu.

Incisa. De tipus llatí.

Paret W.
15 × 8 cm. a 1 m. h.

II. 83. Inscripció.

Incisa.

FRANC /
La lletra és del S. XVIII.
4 × 10 cm. a 1'80 m. h.

II. 84. Inscripció.

Incisa. Realitzada amb lletres de traç floreat que recorden els cercells.

CREC /
MORI /
IR /
Paret W.
17'5 × 28 cm. a 2'10 m. h.

II. 85. Inscripció.

Incisa. Lletres de tipus lapidari, fetes amb gran cura.

HIERONI TOR /
RENS FET A 14 /
DE GOST 1626 /

Conserva les línies guia. Al principi hi ha un triangle amb un traç corb a cada vèrtex. Després de cada paraula els punts són triangles semblants, però sense corbes. El n° "1" de la data, duu un triangle com si fos el punt d'una "i". Abarca dos mitjans.

Paret W.
65 × 35 cm. a 1 m. h.

II. 86. Inscripció.

Incisa sobre fusta.

+
MNCE(N) ... /
COLOM CA /
NPANE FET /
ALS II MAI /
DE 1736 /

Després del llinatge, sobre la "E" de "campaner" i després de la data hi ha uns triangles, el segon invertit. La "A" de la segona línia i els finals de les demés línies són de tamany menor.

Sobre la inscripció hi ha una campana, una cenefa i una creu de Malta. Cenefa i creu estan compostes per triangles semblants als que apareixen dins de la inscripció.

Sobre un matxó, davant N. - 2
42 × 22 cm. a 2'19 m. h.

II. 87. Inscripció.

Incisa sobre fusta.

IOseph Ar /
gol año 1750 /

Grafia petita i irregular. Després de la "h" hi ha un punt. La data apareix subretxada. Davall la inscripció anterior.

Sobre un matxó, davant N. - 2
9 × 22 cm. a 2'10 m. h.

II. 88. Inscripció.

Incisa sobre fusta.

+
ANDIA /
OSDO /
N(+)OH (SS)I /
168 ... /

La creu és llatina. Les lletres són de traç profund, però poc curós. Les tres darreres lletres van subretxades.

Sobre un matxó, davant N. - 3
15 × 10 cm. a 1'40 m. h.

II. 89. Inscripció.

Incisa sobre fusta.

bo /

Acompanya un vaixell molt esquemàtic, amb un sol pal de vela quadrada.

Sobre un matxó, davant E. - 2
18 × 12 cm. a 1'74 m. h.

II. 90. Inscripció.

Incisa sobre fusta.
 RAMON AC /
 VILAR DIE /
 24 IANER /
 1743 /

Lletra de traç regular, de caràcter lapidari. Va acompanyada d'un conjunt de quatre ales, dues a dalt i altres dues a baix. Les plomes estan marcades amb vírgules incises. Molt deteriorades per l'esquinçament de la fusta.

Sobre un matxó, davant E. - 2
 33 × 20 cm. a 1'86 m. h.

III - EXTERIOR DE LA SALA DE CAMPANES

III. 91. Inscripció.

Incisa. El traç és de poca profunditat.
 juan de scta /

El punt de la "j" és una creu llatina amb calvari. La "u" té una altre creu invertida.

Exterior - E.
 30 × 70 cm. a 1'10 m. h.

III. 92. Inscripció.

Incisa. La lletra és profunda.
 BARNAT + GAR BI

Entre el nom i el llinatge hi ha una creu llatina. El llinatge té les dues sil·labes separades per un punt. La grafia "i" sembla un nº 1.

A la part superior hi apareix una "h" minúscula coronada per una creu i amb un punt a la dreta.

A l'esquerra hi ha una retícula de traç fi.

Exterior - E.
 30 × 30 cm. a 1'10 m. h.

III. 93. Inscripció.

Incisa. Lletra molt fina, de traç irregular. Molt erosionada.

A dia VI de setembre /
 Anara (l) Joan i pAsquAl a fer /
 sen t 7 bo per es(c)ola /

Les "A" porten la barra en angle agut. La segona "a" de la segona línia té una creu llatina damunt. El "per" es troba indicat segons l'abreviatura habitual.

Exterior - E.
 20 × 50 cm. a 1'10 m. h.

III. 94. Inscripció.

Incisa. Per comparació amb altres inscripcions, la lletra es pot datar al S. XVI.
 RodriGo peres /

Nom i llinatge es troben separats per una interpunció triangular, figura que es repeteix en lloc del punt de la "i".

Part damunt hi té un registre de compte amb tres marques i una creu llatina.

Davant del nom i davall d'ell hi ha tres traços verticals escalonats. Per davall de la "d" s'hi veu una creu ansada o figura antropomòrfica.

Davall el llinatge es veu el buc d'un vaixell, incis, esquemàtic i amb les veles desplegadas. Superposades a ell hi ha:

R y /

Exterior - E.
 36 × 34 cm. a 1'10 m. h.

III. 95. Inscripció.

Incisa. El traç és molt profund i la lletra molt regular.

Yoan Garcia torner /
 cereneGe enla present /
 yGleSia a 28diener /
 any 1579 /

Les paraules o grups d'elles apareixen separades per interpuncions triangulars. La paraula "present" ve abreviada per una línia de reducció que, als extrems, mostra angles divergents, mentres que al centre té un semi-cercle. La paraula "any" també apareix abreviada, però en el centre de la reducció hi té un triangle.

Tota la inscripció apareix limitada a la part superior per una línia horitzontal amb dos angles aguts prop de cada un dels extrems. Al final de la tercera línia hi ha una creu llatina assentada sobre un traç horitzontal.

Exterior - E.
 30 × 55 cm. a 1'10 m. h.

III. 96. Inscripció.

Incisa. La grafia és semblant a les dues anteriors.

G(abriel) (moll) (mo) /
 (y) (er) Cere /
 tregite enla presente /
 1576 /

Està molt erosionada, però en gran part llegible. La paraula "presente" té el mateix tipus de reducció que a l'anterior. Les paraules també estan separades per interpuncions triangulars.

Exterior - E.
 40 × 20 cm. a 1'20 m. h.

III. 97. Inscripció.

Incisa. Lletra cursiva, sense enllaçar.

Bernat /
 mascAR /
 o l646 /

Exterior - N.
 16 × 20 cm. a 1'30 m. h.

- III. 98. Inscripció.
Incisa. Lletre molt irregular i de grafia desordenada.
IOAn BRn /
nRSCRr A /
4 de 8b 1617 /
Les "R" majúscules apareixen girades, en clara substitució de les "a". La "de" està abreviada segons forma usual. El final de la primera línia ve indicat per un "=". Els components de la data estan separats per punts.
Exterior - N.
20 x 40 cm. a 1'54 m. h.
- III. 99. Inscripció.
Incisa.
Barthomeu /
munio /
4 d8 /
ner A 1612 /
Exterior - N.
25 x 40 cm. a 1'27 m. h.
- III. 100. Inscripció.
Incisa.
IAVME /
feReR /
1642 /
Exterior - N.
14 x 20 cm. a 1'30 m. h.
- III. 101. Inscripció.
Incisa. Lletre de tipus lapidari.
IOAN BATTISTE /
TORRENS FET /
A 12 A VIII /
El mon de pila està separat per una puny, mentres que després del llinatge hi ha un triangle i un traç vertical. Abans de la data es repeteix el triangle. Per sobre tota la inscripció es veu una línia horitzontal. Ocupa un sol mitjà.
Exterior - N.
22 x 59 cm. a 1'13 m. h.
- III. 102. Inscripció.
Incisa.
TOMAS S /
EGUI /
Fet 2 IENer 1627 /
Darrera el nom i el llinatge hi ha una puny triangular. Ocupa un sol mitjà.
Exterior - N.
22 x 47 cm. a 1'43 m. h.
- III. 103. Inscripció.
Incisa.
TONI ROIX fet /
8 de uctubre /
ANI 1617 /
Després del llinatge hi ha un punt. La "de" està abreviada. Es troba molt erosionada.
Exterior - N.
25 x 45 cm. a 0'96 m. h.
- III. 104. Inscripció.
Incisa. De lletra regular i ampla.
IAVMA + ANT(ON)I /
SIFRA FE(T) A 7 /
DAGOST 1624 /
Després del llinatge hi ha una interpunció triangular, així com abans de l'any.
Exterior - N.
18 x 48 cm. a 1'54 m. h.
- III. 105. Inscripció.
Incisa. Lletre irregular i mal traçada.
beRTOMe(u) /
IOL 1647 /
Exterior - N.
18 x 48 cm. a 0'94 m. h.
- III. 106. Inscripció.
Incisa.
OR SN DEOS /
de St MARTI al /
PRIMER de Maig /
1577 /
Les "A" es representen per "R" girades. Les dues preposicions "de" vénen abreviades. Després de la primera "de", de "sant" i de "al" hi ha el signe de "=". La "t" de "sant" està volada. La "ge" de "maig" es representa per dues "c" contraposades.
Exterior - N.
25 x 45 cm. a 1'28 m. h.
- III. 107. Inscripció.
Incisa. Lletres regulars.
ANDREV /
GIBERT /
Nom i llinatge separats per una interpunció triangular invertida.
Exterior - N.
15 x 50 cm. a 1'48 m. h.
- III. 108. Inscripció.
Incisa. Lletre gòtica, realitzada a un sol traç.
Ay gArA gArA d(+)(e) fals Amic /
ahyelo myo /
b /
La lletra "b" darrera és una minúscula d'escriptura textual gòtica, adornada d'una poncella.
Exterior - N.
23 x 45 cm. a 1'50 m. h.
- III. 109. Conjunt de creus llatines.
Incises, a un mateix mitjà. Cinc d'elles amb calvari. Molt deteriorades.
Exterior - N.
32 x 30 cm. a 1'52 m. h.
- III. 110. Marca.
Incisa. Es mostra com a un escut semi-rodo. Té marcat el peu. Quartelat en aspa, si bé irregularment. El cap apareix gaiat, amb la gaia partida.
Exterior - N.
18 x 8 cm. a 1'65 m. h.

- III. 111. Inscripció.
 Incisa. De lletra molt regular, però completament erosionada.
 (MICHEL BAT /
 TISTA RI /
 BES A 12 DE /
 OCTUBRE /
 1627) /
 Les paraules apareixen separades per interpuncions triangulars. Ocupa un sol mitja.
 Exterior - W.
 38 x 42 cm. a 1'43 m.
- III. 112. Inscripció
 Incisa. Lletra majúscula, però molt rodona.
 COSCOA ...
 A l'esquerra té una creu sobre un mundi.
 Voladís - E.
 18 x 65 cm.
- III. 113. Inscripció.
 Incisa. Lletra lapidària, molt degradada.
 ... (A) (EL) /
 MERQUES 16 ... /
 Voladís - E.
 20 x 80 cm.
- III. 114. Inscripció.
 Incisa. Lletra del S. XVIII (?).
 DE Aquí ABAJO /
 156 PALMOS /
 Enmarcada per una orla molt degradada.
 Voladís - W.
 21 x 42 cm.
- III. 115. Inscripció.
 Incisa. Lletra cursiva, enllaçada.
 Jose Cañella(s) /
 Voladís - W.
 18 x cm.
- IV - TREMUJA DE LES CAMPANES
- IV. 116. Conjunt de tres galeres.
 Incises.
 La més gran presenta un pal amb vela triangular inflada pel vent, amb restes d'altres veles. El buc és complet i està atravesat per línies que representen els remes. A la popa d'aquesta hi ha una altra galera, de dimensions menors. Té vela llatina estesa i amb el timó ben detallat.
 A la part inferior una altra galera, amb dues veles triangulars inflades. El timó també és ben visible. A popa té una embarcació, una pastera, amarrada a ella. La part de la quilla està degradada.
 Paret S. 1 - dreta
 75 x 100 cm. a 0'90 m.
- IV. 117. Conjunt de tres coques.
 Incises.
 La més gran ofereix gran quantitat de detalls: buc en estuba. Té arbre central, amb cofa i gallardets. Mostra una vela quadrada, gonflada. Té una escala des de coberta fins a la cofa. Popa encastellada i bauprés a la proa. Prop d'aquests hi ha restes d'una inscripció en lletra gòtica, en minúscules.
 ... mit cen(i)(t) /
 A la part inferior del buc es troben una sèrie de grafismes inidentificables.
 La segona presenta les mateixes característiques que l'anterior, afegint-hi el timó ben detallat. En el cap de proa presenta un traç circular, possiblement un ormeig. A davora del timó hi té un registre de compte doble i altres grafismes.
 La tercera i més petita és esquemàtica. Les veles estan plegades. En el pal major té banderola, escala i cofa. Des de l'antena hi penja una corda que serveix per issar una paca. Part damunt duu restes d'una inscripció de lletres gòtiques.
 ... uni deo /
 ni ... /
 Paret S. 1 - esquerra
 96 x 115 cm. a 0'95 m. h.
- IV. 118. Coca nòrdica.
 Incisa. Molt detallada.
 Buc arrodonit, construït en estuba. Pal major central, amb cofa i veles plegades. Popa encastellada, on apareix el timó amb detall. Té bauprés i està aprofitada a un moll. A la part superior esquerra hi ha un registre de compte.
 Paret S. 1 - esquerra
 51 x 26 cm. a 1 m.h.
- IV. 119. Dos dibuixos geomètrics i una data.
 Incisos. El traç és feble. Els dibuixos són un cercle i un rosetó. La data diu:
 1586 /
 Paret S. 1 - esquerra
 10 cm. màx. a 0'85 m. h.
- IV. 120. Inscripció.
 Incisa. Lletres irregulars i molt deteriorades.
 Anto... /
 Paret S. 3 - dreta
 17 x 31 cm. a 1.m.h.
- IV. 121. Inscripció.
 Incisa. Conjunt de lletres que semblen l'anagrama de Francesc Far. La lletra és gòtica, de traç continuat.
 Paret S. 1 - esquerra
 10 x 16 cm. a 3'40 m.h.

IV. 122. Inscripció.

Incisa. De lletra gòtica, a un sol traç.
disapta Xiia yen any M /
CCCC viiii vuyt Fohyat lo /
tavi del seny n hya (a)b ve u uel /
... .. m ... b (i) sen euquliasascola /

Paret S.
19'5 x 51 cm. a 2'90 m.h.

IV. 123. Molí d'aigua.

Incís. Es veu la jàssera que subjecte l'eix, que travessa el trull per acabar en les pales de la roda. A la dreta hi figura el canó d'aigua en comunicació amb un cup amb coberta. Superposat hi ha la resta d'una inscripció:

... sealont /
Paret S. 2 - dreta
40 x 45 cm. a 0'96 m.h.

IV. 124. Buc de vaixell incomplet.

Incís. Sols es veu la part de popa amb el timó ben detallat.

Paret S. 2 - dreta
20 x 50 cm. a 1'05 m.h.

IV. 125. Inscripció.

Feta amb almangra. Molt deteriorada per la contaminació, restant sols la impronta del pigment.

fs Engla /
da
... .. rde /
juny 1534 /
(f)au lany d(+)e ccccl viii fo
lant ... /
... nga dta seu /

Paret S. 3 - dreta
82 x 70 cm. a 1'50 m.h.

IV. 126. Vaixell.

Incís. Buc poc detallat. Les veles són rectangulars i estan gonflades. S'identifica cofa i part d'una banderola. Superposat a la inscripció anterior.

Paret S. 3 - dreta
36 x 49 cm. a 1'75 m.h.

IV. 127. Escut.

Incís. Pavès sense acompanyament. Sobre el camp es veu:

- treixos dobles i plens, però oberts a l'altura del cap, i partits al centre de la punta.
- naixent en el dit centre, i creuant el cor fins al centre del cap, hi ha una representació vegetal molt esquemàtica que recorda el caquier. So'n identificables les rels del tronc i dues branques, amb un fruit o poncella.

Paret S. 3 - dreta
23 x 11 cm. a 1'45 m.h.

IV. 128. Inscripció.

Incisa. Lletres monumentals, molt ben treballades. El traç és acurat i de gran profunditat.

NICOLA(+)V /
VIVOT /

Paret N. 3 - dreta
24 x 36 cm. a 1'59 m.h.

TAULA 1.
DISTRIBUCIÓ DE LES INSCRIPCIONS PER ANYS:

Segle	Any	Nº INSCRIPCIÓ			
		I	II	III	IV
XV	1494		28		
	1498				122
XVI	1534				125
	1547		73		
	1576			96	
	1577			106	
	1579			95	
	1581		42		
	1586				119
	1596	5			
XVII	16..(?)			113	
	1604	11	33		
	1605	10			
	1608		33		
	1609		65		
	1612			99	
	1615	14			
	1617	1			
	1624		30	98/103	
	1626		85	104	
	1627			102/111	
	1642			100	
	1646			97	
	1647			105	
	1661	13		77/78	
	168.(?)			88	
1699			55		
XVIII	1736		86		
	1743		90		
	1750		87		
	1769	6			
	1774		41/52		
	1775		53		
	1790		54		

TAULA 2.
RELACIÓ DE NOMS I/O LLINATGES APAREGUTS A LES INSCRIPCIONS:

NOMS I/O LLINATGES	Nº INSCRIPCIÓ			
	I	II	III	IV
				120
Anto		87		
Argol, Ioseph		61		
Arona Gil, Gabi (...)			98	
Bannascar, Ioan		45/66/67/71		
Bar, Ber, Barthomeu, Barthomeus...		28		
Cal(...)ler, Miquel			115	
Cañellas, José		78		
Capo, Ioan	10			
Casnoves, Antoni		86		
Colom, Mnce(n)		42		
Darrom, Ambros	14			
Descaia				125
Englada, Fs.				121
Far, Francesc(?)			100	
Ferer, laume		37		
Font, Pere		83		
Franc		70		
Franci		41/44/45/46		
Frau, Barthomeu, Barthomeus,...			92	
Garbi, Barnat			95	
Garcia Torner, Ioan				
Gaume		31		
Gelat, laume		53		
Genovart		33		
Gera, Barthomeus	1			
Gibert, Andreu			107	
Gulia, Bart(h)	1			
Ioanni, Iuanni, Io(...)agni, Ioan		68/69/93		
Iol, Bartomeu			105	
Josef	6			
Juan		56		
Lerma		61		
Martorell, Sabastia		72		
Mas, laume		65		
Mascaro, Bernat			97	
Matias		36		
Merques			113	
Moll, Gabriel			96	
Munioner, Barthomeu(?)			99	
Osdonohssi, Andia(?)		88		
Pasqual			93	
Pera				
Peres, Rodrigo		79		
Piris, Andreu			94	
Qaldarer, Barthomeu(?)		33		
Qulia		33		
Rafel				122
Ramon, Antoni		60/64		
Reus, Gregori		76		
Ribes, Michel Battista	16			
Roig, Francesc			111	
Roix, Toni		30		
Sbert, Sabestia, Sabastia			103	
Scta, Juan de	11/12			
St Marti, Deos(?)			91	
Sifra, laume Antoni			106	
Tia			104	
Tomas		33		
Torrens, Hieroni		55		
Torrens, Ioan Battiste		85		
Vilar, Ramon ac			101	
Vivot, Nicolau		90		
Vo, Damian				128
		55		

TAULA 3.
OCUPACIONS ESPECIFICADES A LES INSCRIPCIONS:

OCUPACIONS	Nº INSCRIPCIÓ			
	I	II	III	IV
Calderer (?)			33	
Campaner		77/78/86		
Capellà (?)		76		
General (?)		54		
Escolà		33	93	122
Munioner (?)			99	
Musich de corneta	10			
Passamaner	12			
Posader (?)	4			
Soldat	20			
Torner			95	

TAULA 4.
DIBUIXOS FIGURATIUS.
ESPAI VAIXELLS

ESPAI	VAIXELLS	CREUS	FIGURES ANTROPOMÒRFIQUES	ARMES	ELEMENTS SINGULARS	TOTAL
I	2; 8; 17; 18 21; 23; 25	6	7; 15; 22; 23	11; 14 19	3; 5 (elements arquitectònics) 17 (peixos)	18
II	35; 38; 50 51; 89	29; 30; 42 43; 82; 86 88	27; 39; 40	47; 59	86 (campana)	18
III	94	92; 95; 104; 109; 112				6
IV	116; 117 118; 124 126				123 (moli d'aigua)	6
TOTAL	18	13	7	5	5	48

TAULA 5.
DIBUIXOS ABSTRACTES.
ESPAI REGISTRES DE COMPTE

ESPAI	REGISTRES DE COMPTE	SIGNES	COMPOSICIONS GEOMÈTRIQUES	COMPOSICIONS ORNAMENTALS	TOTAL
I	13; 24		13	19; 22	5
II	32; 34; 53	26	26; 49; 80; 81	42; 77; 78; 86; 90	13
III	94	110; 91; 94; 112	92	95; 108	6
IV	117; 118	121; 127	119		5
TOTAL	8	5	7	9	29

BIBLIOGRAFIA

- ALEJANDRE, J. A., 1978, «Función penitenciaria de las galeras», *Historia* 16, Extra n° 7.
- ALÓS I FONTCUBERTA, F. de, *Armorial Catalán*, Tirada aparte de los n° 22 y 24, (Ed. Hidalguía).
- AMIGUES, F., MESQUIDA GARCIA, M., 1985, *Ceràmica de Paterna en la col·lecció Rafael Alonso Barberà*, (Il·lm. Ajuntament de Paterna, Servei d'Arqueologia).
- BAZZANA, A., LAMBIN, M^o, P., MONTMESSIN, Y., 1883, *Los graffiti medievales del Castell de Denia*, (Museo Arqueológico de Denia).
- BERNAT I ROCA, M., GONZALEZ GOZALO, E., SERRA I BARCELÓ, J., 1982, «La presó del campanar de Sant Miquel», *Estudis Balearics* n° 7, pp. 95-131.
- 1984, *Graffiti a la Seu de Mallorca*, Triptic de l'exposició celebrada al Museu de Mallorca.
- 1985, «Graffiti en el Barroc: Testimonis d'una marginació», A: *Actes de les III Jornades d'Estudis Històrics Locals*, (Institut d'Estudis Balearics, Palma de Mallorca), pp. 213-217.
- 1985, «Els graffiti a l'illa de Tabarca (Alacant). Primeres aportacions», *Canalobre* n° 5 (Institut de Estudios Gil-Albert, Alicante), pp. 112-114.
- 1986, *Els graffiti de la Torre dels Enagistes (Manacor)*, Triptic de l'exposició celebrada al Museu de Mallorca i Torre de Ses Puntes.
- 1986, «Els graffiti i la decoració popular a la Torre dels Enagistes», A: *Estudis sobre la Torre dels Enagistes (Manacor)*, *Quaderns de Ca La Gran Cristiana* n° 7 (Museu de Mallorca, Palma de Mallorca), pp. 23-53.
- BERTRAN I ROIGÉ, P., FERRE I LLEVOT, F., 1985, «Primera aproximació a la ceràmica grisa i els graffiti del Castell d'Oroneres (Argel, Lleida)», *Acta Historica et Archeologica Mediaevalia* n° 5-6, (Barcelona), pp. 387-418.
- BOLÓS I MASDANS, J., NUET I BADIA, J., 1983, *Els molins lanners*, (Ed. Ketres, Col. Ventall, n° 1, Barcelona).
- BONNER CORREA, A., 1978, «Arquitectura carcelaria en España», *Historia* 16, Extra n° 7, pp. 139-144.
- BONTEMPS, D., 1984, «La charpente du chœur de l'église Saint-Pierre de Gonesse (Val d'Oise)», *Archeologie Medievale* XIV, pp. 127-167.
- BOVER, J. M^o, 1983, *Nobiliario Mallorquin*, (José de Olaneta Ed., Barcelona).
- CAMPANER, A., 1984, *Cronicon Maioricense*, (Luis Ripoll Ed., Ajuntament de Palma de Mallorca).
- CARBONELL I ESTALLER, E. et a., 1981, «Els graffiti de Castellolí de Riubregós. Primeres aportacions», *Quaderns d'Estudis Medievals*, n° 5, Any II, pp. 278-310.
- GOLL TOMAS, B., 1977, *Catedral de Mallorca*, (Palma de Mallorca).
- CONEJERO MARTINEZ, V., 1981, *Gremios e inicios de la Revolución Industrial*, (Alicante).
- C.N.R.S., 1974, *Corpus des inscriptions de la France Medievale*, (Centre National de Recherches Scientifiques, Institut de Recherches et d'Histoire des textes, Université de Poitiers).
- CHARBONNEAU-LASAY, L., 1983, *Estudios sobre simbología cristiana*, (Ed. de la Tradición Unánime, Barcelona).
- CHEVALIER, J., CHEERBRANT, A., 1982, *Dictionnaire de Symboles*, (Ed. Robert Laffont, Paris).
- DE LA TORRE MARTÍN-RAMO, R., 1986, *As marcas na pedra. A glografia na provincia de Pontevedra*, (Excm. Diputación Provincial de Pontevedra, Museo de Pontevedra).
- DURIAN, G., 1982, *Estructuras antropológicas de lo imaginario*, (Ed. Taurus, Madrid).
- DURLIAT, M., 1964, *L'Art en el Regne de Mallorca*, (Ed. Moll, Palma de Mallorca).
- ESCORTELL PONSADA, M., 1981, *Catálogo de Heráldica y Epigrafía medieval y moderna del Museo Arqueológico de Oviedo*, (Ayuntamiento de Oviedo).
- ENCINAS, J. A., 1983, «Aportacions cronològiques als graffiti rupestres de Mallorca. La Cova de Son Martí d'Alcúdia», *Speleon*, pp. 181-193.

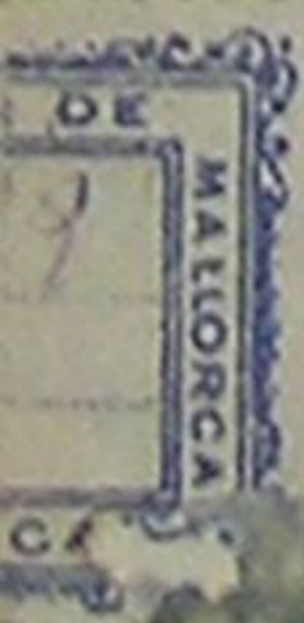
- ESTABEN RUIZ, F., 1970, «De lo bélico mallorquin. Fuerzas militares de Mallorca. Arquitectura militar insular». A: *Historia de Mallorca, IV*. Coord. J. Mascaró-Pasariu, (Palma de Mallorca), pp. 521-667.
- FAUREAU, R., 1979, «Les inscriptions médiévales». A: *Typologie des sources du Moyen Age Occidental*, Fasc. 35, (Université Catholique de Louvain, Ed. Brepols, Turnhout).
- FELIU I QUADRENY, S., 1956, *Armorial de la provincia de Balears*, (Mallorca).
- FLUYA, A. de, 1982, *Diccionari General d'Heràldica*, (EDHASA, Barcelona).
- FOLCH I TORRES, C., 1932, «Les pintures murals de Sant Miquel de Cruïlles i els graffits de les pintures murals catalanes», *Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona* n° 12, vol. II.
- FRAZER, J. G., 1981, *El folklore en el Antigo Testamento*, (Ed. Fondo de Cultura Económica, Madrid).
- FRAUGIER, D., SERAPHIN, G., 1982, «La nouvelle histoire du Chateau de Bonaguil», *Archeologia* n° 169, pp. 30-39.
- FULLANA, M., 1984, *Diccionari de l'Art dels Oficis de la construcció*, (Ed. Moll, Palma de Mallorca).
- FURIO, A., *Adarga Mallorquina*, (Manuscrit procedent de la Casa dels Comtes d'Ayamans, Biblioteca March).
- GARCIA PASTOR, X., 1986, *La coca de Mataró (s. XV)*, (Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona).
- GARMA Y DURAN, F. X., *Adarga Catalana. Arte heràldica y prácticas reglas de blasón, con ejemplo de las piezas, esmaltes y ornamentos de que se compone un escudo, interior y exteriormente*, (Ed. Orbis, Barcelona).
- GHYKA, M., 1978, *El número de oro*, (Ed. Poseidon, Barcelona).
- GIORDANO, O., 1983, *La religiosidad popular en la Alta Edad Media*, (Ed. Gredos, Madrid).
- HABSBURGO-LORENA, L. S., 1981, *La Ciudad de Palma*, (Ed. Luis Ripoll, Ajuntament de Palma de Mallorca).
- 1984, *Las Baleares descritas por la palabra y el dibujo*, (José de Olañeta Ed., Barcelona).
- HANI, J., 1982, *El simbolismo del templo cristiano*, (José de Olañeta Ed., Col. Sophia Perenne, Barcelona).
- HENTIG, H. von, 1968, *La pena*, (Ed. Espasa-Calpe, Madrid).
- IGLESIAS GIL, J. M., 1976, *Epigrafía cantabra: Estereometría, decoración, onomástica*, (Instituto de Prehistoria y arqueología Marcelino S. de Santuola, Institución Cultural de Cantabria, Santander).
- JOVELLANOS, G. M., 1959, *Descripción de la Catedral de Palma. Fragmento de un diario de Valdemuza. De vuelta del destierro*, (Ed. Mallorquina de Francisco Pons, Biblioteca Balear v. LXI).
- LABROT, J., «Jetons et mereaux du Moyen Age», *Archeologia*, n° 212, pp. 48-56.
- LE-SENNE, A., 1981, *Canamunt i Canavall*, (Ed. Moll, Palma de Mallorca).
- LLOMPART, G., 1977, *La pintura medieval mallorquina. I*, (Luis Ripoll Ed., Palma de Mallorca).
- 1982, «El curioso uso popular de un texto de San Lucas (4, 30) en Cataluña desde la Baja Edad Media» A: *Religiosidad Popular*, (Fontes Rerum Balearum, Subsidia n° 4, Palma de Mallorca), pp. 38-395.
- MACAIRE, P., 1986, *Majorque et le commerce international (1400-1450 environ)*, (Atelier Reproduction des Theses, Université de Lille III).
- MAS CANALIS, D., 1985, «Des graffiti medievales aux Roc de les Bruixes de Prats», *Histoire et Archeologie. Les Dossiers*, n° 96, 85 pp.
- MARTINEZ DE ANTONIANA, G., 1938, *Manual de Liturgia Sagrada*, (Ed. Conculsa, Segovia).
- MATHEU MULET, P. A., 1954, *Estampas de la Catedral*, (Palma de Mallorca).
- MEYER, J., 1984, «La tradición oral y su valor para la historia de países como México», A: *Historia y diversidad de las culturas*, (Ediciones del Serbal-UNESCO, Barcelona), pp. 78-82.
- MIRO I ROSINACH, J., «Troballes de graffits medievales a Catalunya», *Diplomatari. Revista d'Història medieval dels Països Catalans*, II, n° 6.
- MUSEO DE CIUDAD REAL, 1983, «Grabados medievales de Calatrava La Vieja», A: *Bellas Artes 83*, (Museo de Ciudad Real).
- MUNTANER, LL., 1977-78, «Un model de ciutat pre-industrial. La Ciutat de Mallorca al s. XVIII», *Trabajos de Geografía*, n° 34, (Dep. de Geografía, Fac. de Filosofía i Lletres, Palma de Mallorca), pp. 5-53.
- NAVARRO PVEDA, C., 1985, «Excavaciones en el Castillo de la Mola», *Betania*, n° 93, s.p.
- NIGORRA, B., 1957, «Notas sobre los toques de campana de nuestra S. I. Catedral Basílica», *BSAL XXXI*, pp. 363-384.
- PIFERRER, P., QUADRADO, J. M., 1968, *Islas Baleares*, (Luis Ripoll Ed., Palma de Mallorca).
- PINA HOMS, R., 1972, «Del Decreto de Nueva Planta a las Cortes de Cádiz», A: *Historia de Mallorca*, II. Coord. J. Mascaró-Pasariu, (Palma de Mallorca).
- PIQUER, J. J., MIRO I ROSINACH, J., 1973-74, «Noves troballes arqueològiques al cenobi de Vallbona», *Boletín Arqueológico. Organó de la Real Sociedad Arqueológica Tarraconense*, Epoca IV, Fasc. 121-138, pp. 35-49.
- POL, A., 1957, *Recuerdos de Palma*, (Editora Mallorquina de Francisco Pons, Biblioteca Balear, Vol. XXXVII, Palma de Mallorca).
- POINS, A., 1942, *Llibre de Mostassaf de Mallorca. Transcripció de—*, (Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Mallorca).
- 1965/72, *Historia de Mallorca, I - VII*, (Palma de Mallorca).
- 1972, «El Reino Privativo de Mallorca», A: *Historia de Mallorca*, II. Coord. J. Mascaró-Pasariu, (Palma de Mallorca).
- PITCHARD, W., 1967, *English Medieval graffiti*, (Cambridge University Press).
- QUADRADO, J. M., 1967, *La judería en Mallorca*, (Edic. Panorama Balear, Palma de Mallorca).
- RIBAS DE PINA, M., 1934, *La conquista de Mallorca pel rei En Jaume I. Estudi tècnic militar*, (Ed. Moll, Palma de Mallorca).
- RIQUER, M. de, 1968, *L'armès del Cavaller. Armes i armadures catalanes medievals*, (Ed. Anel, Barcelona).
- RIOUT, D., GURJIAN, D., 1984, *Le livre de les graffiti*, (Editions Alternatives, Paris).
- ROSSELLÓ I VAQUER, R., BENNASSAR I VICENS, B., 1984, *Sant Nicolau de Portopi. Notes històriques i actuals*, (Palma de Mallorca).
- ROSSELLÓ-BORDOY, G., 1973, *Mallorca Musulmana*, (Palma de Mallorca).
- SAGRISTA, E., 1952, *El enigma de la Capilla de la Trinidad*, (Castellón de la Plana).
- SARRATE FORGA, J., 1983, «Signos lapidarios y de prisioneros en el Palacio de la Peheria de Lènda», *Ilerda 44*, pp. 437-465.

- SAENZ DE URTURI, F., 1985, *Cuevas artificiales en Alava. Guía para su visita*, (Instituto Alavés de Arqueología del Consejo de Cultura de la Diputación Foral de Alava, Vitoria).
- SANZ ARIZMENDI, C., 1906, «Grafitos antiguos del Castillo de Alcalá de Guadaíra», *Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos* 15, 101 - 105.
- SERRA I BARCELO, J., 1981, *Delinqüència i societat a la Mallorca del s. XVII*, (Memòria de llicenciatura (inèdita), Facultat de Filosofia i Lletres, Universitat de les Illes Balears).
- SEVILLANO COLOM, F., 1972, «Mercaderes y navegantes mallorquines», A: *Historia de Mallorca, IV*. Coord. J. Mascaró-Pasariús, (Palma de Mallorca).
- SEVILLANO COLOM, F., POU MUNTANER, J., 1974, *Historia del Puerto de Palma de Mallorca*, (Palma de Mallorca).
- SHORT, H. D., 1946/48, «Graffiti on the reredos of the Lady Chapel of Gloucester Cathedral», *Transactions of the Bristol and Gloucestershire Archeological Society* LVII.
- SPARRON, J., 1969 *Visible words. A study of inscriptions in books and works of art*, (University Press, Cambridge).
- TASSE, G., 1982, «Pétroglyphos du bassin parisien», XVIe supplément à *Gallia Préhistoire*, (Editions du CNRS, Paris).
- TOMAS Y VALIENTE, F., 1969, *El Derecho Penal de la monarquía absoluta*, (Ed. Tecnos, Madrid).
- TORRES, J. de, 1618, *Edictes reals fet per lo illvstrissim senyor virrey y capita general en lo present Regne de Mallorca*, (Estampat en Mallorca per Manuel Rodríguez y Juan Piza, Any).
- TUXEN, N. E., 1887, «Les longues nefs de l'ancienne marine septentrionale», *Memoires de la société royale de antiquaires du Nord*.
- UNALI, A., 1986, *Mariners, pirates i corsaris catalans a l'època medieval*, (Edicions de la Magrana, Barcelona).
- USHER, A. P., 1941, *Historia de las Invenciones Mecánicas*, (Ed. Fondo de Cultura Económica, México).
- VÁZQUEZ SELIAS, M., 1964, *El lenguaje de las piedras*, (Lugo).
- VAN BELLE, J. L., 1984, *Dictionnaire des signes lapidaires*, (CIACO Editeur).
- VINAS, R., SARRIA, E., 1981, «Los grabados medievales del Raco Molero (Ares del Mestre, Castellón)», *Cuadernos de Prehistoria y Arqueología castellanense* 8, pp. 288-298.
- WEYLER, F., 1968, *Historia Militar de Mallorca*, (Luis Ripoll Ed., Palma de Mallorca).
- WOOD, CH. N., 1969, *Cartas desde Mallorca*, (Luis Ripoll Ed., Palma de Mallorca).
- XAMENA, P., 1972, «El Siglo XVII», A: *Historia de Mallorca, II*. Coord. J. Mascaró-Pasariús, (Palma de Mallorca).
- ZAFORTEZA Y MUSCOLES, D., 1983, *La Ciudad de Mallorca, I*, (Ayuntamiento de Palma de Mallorca).

ESTUDIS BALEÀRICS

DOSSIER:
ELS GRAFFITI, UNA ALTRA HISTÒRIA

INSTITUT D'ESTUDIS BALEÀRICS

ANY IV / N° 23

DESEMBRE 1986